

15. Fowles J. The French Lieutenant's Woman [Electronic resource] / John Fowles. – Access mode : <http://www.truly-free.org>.
16. Golding W. Rites of Passage [Electronic resource] / William Golding. – Access mode : <http://www.truly-free.org>.
17. Greene G. The Human Factor [Electronic resource] / Graham Greene. – Access mode : <http://www.truly-free.org>.
18. James P. D. Children of Men [Electronic resource] / James P. D. – Access mode : <http://www.truly-free.org>.
19. McEwan I. Atonement [Electronic resource] / Ian McEwan. – Access mode : <http://www.truly-free.org>.
20. Murdoch I. The Sea, the Sea [Electronic resource] / Iris Murdoch. – Access mode : <http://www.truly-free.org>.
21. Powell A. A Dance to the Music of Time [Electronic resource] / Anthony Powell. – Access mode : <http://www.truly-free.org>.

*Оксана Гриши
(Івано-Франківськ)*

КАТЕГОРИЗАЦІЯ АНГЛІЙСЬКОГО НАФТОГАЗОВОГО ТЕРМІНОЛОГІЧНОГО ПРОСТОРУ

Анотація. На матеріалі англійської термінології нафтогазової промисловості розглянуто шляхи категоризації термінологічного простору. У процесі дослідження виокремлено базові категорії, що лежать в основі категоризації, та проведений аналіз їх ієрархічних взаємозв'язків.

Ключові слова: *термін, термінологія, термінологічний простір, категорія, категоризація.*

Аннотация. На материале английской терминологии нефтегазовой промышленности рассмотрены пути категоризации терминологического пространства. В процессе исследования выделены базовые категории, лежащие в основе категоризации, и проведен анализ их иерархических взаимосвязей.

Ключевые слова: *термин, терминология, терминологическое пространство, категория, категоризация.*

Abstract. The major ways of the categorization of terminological space have been considered on the basis of English terminology of oil and gas industry. As a result of the research performed, the basic categories underlying the categorization have been determined and the analysis of their hierarchical interrelations has been conducted.

Key words: *a term, a terminology, terminological space, a category, categorization.*

Постановка проблеми. Актуальний Процес термінологічного упорядкування відбувається за обов'язковою участю лінгвістів. Упорядкування термінології передбачає її уніфікацію, тобто зведення в систему відповідно до лінгвістичних вимог до ідеального терміна і системи наукових понять [2, с. 9]. Уніфікація наукової термінології ускладнюється дією багатьох чинників, насамперед екстралінгвістичних: бурхливий розвиток термінології ХХІ сторіччя, наявність різних наукових шкіл, напрямів, тенденцій, концепцій і підходів до вивчення мовних явищ. Це створює певні перепони у формуванні термінології і дає підстави вважати, що термінологія не є раціонально організованою, семіотично досконалою системою [1, с. 509]. Особливо гостро питання уніфікації науково-технічної термінології ставиться, коли на перший план виступають когнітивні аспекти дослідження терміносистем, покликані відобразити механізми сприйняття, переробки та збереження інформації в терміні, вказати на обсяг знання, що міститься в ньому. Це видається можливим тільки за умови певного структурування цього знання, що зазвичай відбувається у процесі категоризації світу.

Теоретичні засади дослідження. Питання категоризації світу є одним із ключових для когнітивної науки, а пізніше – й когнітивної лінгвістики, частина якої – когнітивна семантика – зазвичай визнається наукою про теорію категоризації, тобто такою, що не „вкладається” в традиційну галузь власне лінгвістики та потребує заляння міждисциплінарних зв'язків [9, с. 53].

Слід зазначити, що поняття категоризації людського досвіду є одним із базових понять у характеристиці когнітивної діяльності [11]. Тісно пов'язане з усіма когнітивними здібностями людини, воно також тісно переплітається з різними компонентами цієї діяльності – пам'яттю, увагою, увагою, мисленням, сприйняттям тощо. Здатність класифікувати явища, розподілити їх за різними класами, розрядами чи категоріями свідчить про те, що в актах

сприйняття світу людина вирізняє ідентичність, тотожність одних об'єктів і розбіжність інших [5, с. 63]. Таким чином, категоризація світу – це результат когнітивної діяльності людини. Підсумком класифікації (таксономії) оточуючого її світу є виокремлення окремих одиниць (таксонів) у проведеній класифікації, де кінцевим результатом зазначеної діяльності стає формування особливої категорії, яка дозволяє побачити світ у головних атрибутах його буття та функціонування.

У більш вузькому розумінні категоризація тлумачиться як підведення речі, явища, процесу та будь-якої аналізованої сутності під визначену категорію як ту чи іншу рубрику досвіду чи знання і визнання її (цієї сутності) членом даної категорії [5]. Серед головних для когнітивізму питань виокремлюють такі: як і чому класифікує людина фрагменти навколишнього світу та власної внутрішньої розумової діяльності, на базі чого вона виносить судження про тотожність речей, тобто про їх належність до однієї категорії, як вона, врешті решт, зводить безкінечну різноманітність власних почуттів, власного досвіду в різних структурах діяльності, власних оцінок та думок, а також об'єктивну різноманітність форм матерії та її руху до тих чи інших визначених рубрик, тобто класифікує все це і включає в особливі об'єднання, які називаються класами, розрядами, групуваннями і, нарешті, категоріями.

У більш широкому розумінні слова категоризація – це не лише акт віднесення одиниці до її множини, це набагато складніший процес формування та виділення власне категорії за знайденими в аналізованих явищах схожих на них аналогічних суттєвих ознак або властивостей. Механізми таких процесів спрямовані на те, щоб за зовнішньою різноманітністю атрибутів різних об'єктів і подій побачити певну схожість або навіть відносну їх тотожність.

Отже, категоризацію світу можна розглядати як результат когнітивної діяльності людини, підсумок класифікації (таксономії) навколишнього світу та вичленування окремих одиниць (таксонів) у класифікації, коли кінцевим підсумком вказаної діяльності стає формування особливої категорії, яка дозволяє побачити світ у головних атрибутах його буття та функціонування.

Категоризацію можна також тлумачити як когнітивне членування реальності, суть якого полягає в поділі всього онтологічного простору на різні категоріальні області. Отже, категоризація –

це структурування світу, акт співвіднесеності слова/об'єкта з тією іншою групою, спосіб встановлення ієрархічних відношень на кшталт „клас – член класу”.

Процеси категоризації пов'язані з когнітивними особливостями людського мозку (психіки), з усіма існуючими тут системами сприйняття світу через п'ять різних каналів (тобто п'ять різних органів чуття та різних рецепторів інформації) і, звичайно, з обробкою усіх цих даних (чуттєвих, сенсомоторних, перцептивних) за допомогою мови. Формою об'єктивації категорії в мові є її назва, і поза словесним визначенням категорія як така не існує.

Тому іноді стверджують, що явище категоризації – це лінгвістичне явище і про нього треба говорити як про лінгвістичну категоризацію [14, VII]. З іншого боку, слід погодитися з тим, що якщо б у категорії не було окремого визначення (словом або аналітичним найменуванням, у нашому випадку репрезентованим терміном), ми б не змогли судити про об'єктивність її існування в колективі, який розмовляє однією мовою, тобто про колективну свідомість цих мовців.

Дослідження основних категорій людського буття має давні історичні традиції, як і дослідження категоріального апарату окремих наук або самого поняття у філософії, логіці, епістемології тощо. Але з розвитком когнітивної науки всі ці дослідження виявилися можливим побачити в новому світлі або змінити ракурс розгляду більшості пов'язаних з ними проблем. Це було викликано, перш за все, переглядом того, що являє собою категорія і які саме одиниці вона може об'єднувати і включати до свого складу. Недарма революцію (тобто радикальну заміну однієї провідної парадигми знання іншою) у науці стали пов'язувати із зміною поглядів і на постановку проблем і на висунення нових моделей в її розв'язанні. [6]. Таку ж зміну поглядів ми спостерігаємо і при постановці питання про суть категорії, про членство в ній, про різні типи категорій і, нарешті, про те, як людина приходить до пізнання тих чи інших категорій та яку роль у цьому відіграє мова (див. [4]).

У процесі категоризації ми неминуче стикаємось із проблемою не тільки групування інформації, знання, але і необхідністю називання виокремлених категорій.

Точки зіткнення між теорією номінації та когнітивною лінгвістикою досить очевидні: якщо в першій ставиться питання про те, як все існуюче у світі отримує своє визначення, то у другій йде мова про співвідношення мовних форм з їх когнітивними аналогами. Як наслідок – утворені або утворювані визначення повинні бути зіставлені з тими структурами знання, об'єктивациї якої вони слугують.

Однак різні й типи найменувань, що моделюються в тій чи іншій мові, різні і структури досвіду, що підводяться під ці типи найменувань. Тому для когнітивної лінгвістики й когнітивної термінології суттєве питання про те, які саме одиниці стають носіями тих чи інших значень і як здійснюється подібна номінативна діяльність. Якщо до того ж взяти до уваги, що в когнітивній лінгвістиці можливий погляд на кожную конвенціональну одиницю номінації як на визначену фіксуючу категорію пізнаного, то зв'язок теорії номінації з проблемами категоризації знання виявляється ще більш очевидним: принаймні, у якому відношенні слід аналізувати одиниці номінації з когнітивної точки зору, у загальному стає досить зрозумілим. Однак визначити напрям дослідження ще не означає здійснити його.

Багато досліджень у вітчизняній лінгвістиці вже підготували підґрунтя для такого аналізу, при якому основна увага приділяється висвітленню різних одиниць номінації в когнітивному ракурсі, тобто за їх роллю в пізнавальних процесах, коли і саме моделювання різноструктурних одиниць номінації в мові, і його результати розглядаються не стільки з технічного боку їх здійснення або ж за особливостями семантики цих одиниць, скільки за їх участю у процесах категоризації світу – за членуванням дійсності, за їх осмисленням, за її дискретизацією, за відображенням досвіду взаємодії з нею та її перетворення, а отже й в усіх тих процесах отримання й обробки знання, яке визначає зміст життєдіяльності людей.

Метою дослідження є спроба здійснити категоризацію термінологічного простору, представленого англійськими нафтогазовими термінами.

Матеріал дослідження. Дослідження категоризації англійського нафтогазового термінологічного простору здійснювалося на базі

864 термінів, відібраних із текстів фахової періодики [15–24], та їх (термінів) верифікації за лексикографічними джерелами [8; 9; 13].

Виклад матеріалу дослідження. Англійська нафтогазова термінологія, як свідчить проведене дослідження, охоплює загалом різні процеси та об'єкти, що відображають специфіку людської діяльності у цій сфері. Умовно їх можна представити шістьма базовими категоріями, а саме: категорія ЛЮДИНА, категорія ПРОЦЕС, категорія ОБЛАДНАННЯ, категорія РЕЧОВИНА, категорія МЕТОД та категорія ХАРАКТЕРИСТИКА. Таке виокремлення базових категорій зумовлено принаймні двома чинниками: специфікою досліджуваної терміносистеми та виробленими принципами категоризації мовного простору, закладені в тезаурусах Роже (див., напр. [12]). З іншого боку, у роботі також використовується досвід такої категоризації інших лінгвістів [7, с. 61].

Категорія ПРОЦЕС є однією з найважливіших у нафтогазовій термінології англійської мови з огляду на саму специфіку позначуваної термінами діяльності людини і тому характеризується найвищими показниками частотності використання термінів, що охоплюють такі сектори, як: oil, gas, well, field, drilling, production, pipeline, exploration, petroleum. Структура когнітивної категорії ПРОЦЕС включає геологію; геофізику; геохімію; буріння свердловин; видобування, збір і підготовку нафти і газу; транспортування і зберігання як її складники. Вважаємо, що категорія ПРОЦЕС може бути представлена в англійській нафтогазовій терміносистемі такими доменами, як ГЕОЛОГІЯ, ГЕОФІЗИКА, ГЕОХІМІЯ, БУРІННЯ СВЕРДЛОВИН, ВИДОБУВАННЯ, ЗБІР І ПІДГОТОВКА НАФТИ І ГАЗУ, ТРАНСПОРТУВАННЯ І ЗБЕРІГАННЯ. Тут під доменами розуміємо інформаційний вузол у межах системи [Жаботинская 3, с. 5]. Домени ж підрозділяються на парцели (інформаційний вузол у межах домену) [Жаботинская 3, с. 5]. Так домен ГЕОЛОГІЯ включає парцели *ГЕОЛОГІЧНА ЗЙОМКА*, *СТРУКТУРНО-ГЕОЛОГІЧНА ЗЙОМКА*. Домен ГЕОФІЗИКА також характеризується двома парцелами, а саме: *ПОЛЬОВА ФІЗИКА*, *ПРОМИСЛОВА ГЕОФІЗИКА*. Складнішу структуру має домен ГЕОХІМІЯ, що налічує три парцели: *ВИЯВЛЕННЯ ВУГЛЕВОДНІВ, ЩО МІГРУЮТЬ З ПОКЛАДІВ; ВСТАНОВЛЕННЯ ЗАКОНОМІРНОСТЕЙ РОЗПОДІЛУ ВУГЛЕВОДНІВ; ВИВЧЕННЯ ЗМІН ГІРСЬКИХ ПОРІД ПІД ВПЛИВОМ ВУГЛЕВО-*

ДНІВ. Домен БУРІННЯ СВЕРДЛОВИН відображає процеси, що позначаються парцелями *ТЕХНОЛОГІЯ ПЕРВИННОГО РОЗКРИТТЯ ПЛАСТІВ; СПУСК І ЦЕМЕНТУВАННЯ ЕКСПЛУАТАЦІЙНОЇ КОЛОНИ; ВТОРИННЕ РОЗКРИТТЯ ПРОДУКТИВНИХ ПЛАСТІВ*. Парцели домену ВИДОБУВАННЯ, ЗБІР І ПІДГОТОВКА НАФТИ І ГАЗУ такі: *ДОСЛІДЖЕННЯ СВЕРДЛОВИН У ПРОЦЕСІ ЕКСПЛУАТАЦІЇ; ТЕХНОЛОГІЇ РЕМОНТУ ТА ВІДНОВЛЕННЯ І ЗБІЛЬШЕННЯ ПРОДУКТИВНОСТІ СВЕРДЛОВИН; ТЕХНОЛОГІЇ І ТЕХНІЧНІ ЗАСОБИ ПІДГОТОВКИ НАФТОГАЗОВОЇ ПРОДУКЦІЇ ТА ЇЇ ТРАНСПОРТУВАННЯ*. Найбільш репрезентативний за кількістю парцел як його складників домен ТРАНСПОРТУВАННЯ І ЗБЕРІГАННЯ, що містить такі парцели: *ГАЗОНАФТОСХОВИЩА; НАФТОВІ РЕЗЕРВУАРИ; НАФТОПРОВІД; ГАЗОПРОВІД; КОМПРЕСОРНА СТАНЦІЯ*.

Дану класифікацію можна продовжити. Наприклад, такий процес, як **geological survey** – геологічна зйомка включає в себе два етапи: **exploration** – дослідження і **cameral treatment of gathered materials** – камеральну обробку зібраних матеріалів.

До процесу “буріння свердловин” – **well-drilling** можна також додати види буріння: **air drilling** – буріння з очищення вибою повітрям, **air and gas drilling** – буріння з продуванням повітрям або газом, **air hammer drilling** – вібробуріння, **bottom supported marine drilling** – буріння свердловини з опорою на дно (зі стаціонарної пальної платформи), **cable-tool drilling** – ударно-канатне буріння, **calibration drilling** – буріння свердловини номінального діаметра, **clean drilling** – буріння з очищенням вибою свердловини глинистим буровим розчином, **cluster drilling** – кушове буріння, **core drilling** – колонкове буріння, **deep drilling** – глибоке буріння, **deep water drilling** – глибоководне буріння, **diamond drilling** – алмазне буріння, **directional drilling** – похило-направлене буріння, **dry drilling** – сухе буріння, **full diameter drilling** – безкернове буріння, **hard drilling** – буріння в міцних породах, **heavy weight drilling** – буріння з промиванням обваженим буровим розчином, **high velocity jet drilling** – буріння за допомогою високонапірних струменів рідини, **hydraulic drilling** – гідравлічне буріння, **jet drilling** – гідромоніторне буріння, **large hole drilling** – буріння свердловини великого діаметра, **machine drilling** – механічне буріння, **mist drilling** – буріння з очищенням

вибою повітрям, **moderate drilling** – буріння порід середньої твердості, **oil well drilling** – буріння нафтових свердловин, **pellet impact drilling** – кулькове імпульсне буріння, **percussion drilling** – вібраційно-обертове буріння, **plug drilling** – буріння в обваленій породі, **pressure drilling** – буріння під тиском, **rock drilling** – буріння в корінних породах, **rod drilling** – штангове буріння, **rotary drilling** – обертове буріння, **rough drilling** – буріння у твердих породах, **self-cleaning drilling** – буріння з виносом шламу пластовою рідиною або газом, **shot drilling** – буріння шротом, **simultaneous drilling** – двостовбурне буріння, **tough drilling** – буріння в міцних породах, **water flush drilling** – буріння з промиванням водою та ін.

Когнітивна категорія МЕТОД характеризується такими секторами, як: oil, gas, well, field, drilling, production, pipeline, exploration, petroleum, а її структура може бути визначена так: геохімічний метод; геофізичний метод; метод буріння; метод транспортування; метод зберігання.

Когнітивна категорія метод за своїм вмістом подібна до категорії ПРОЦЕС, але частотні параметри термінів значно відрізняються в бік зменшення. Наприклад, обмеженою кількістю термінів представлений метод транспортування та метод зберігання газу та нафти, адже вони безпосередньо стосуються сфери нафти і газу та засобів їх транспортування.

Дана категорія характеризується п'ятьма доменами: ГЕОХІМІЧНИЙ МЕТОД; ГЕОФІЗИЧНИЙ МЕТОД; МЕТОД БУРІННЯ; МЕТОД ТРАНСПОРТУВАННЯ; МЕТОД ЗБЕРІГАННЯ. Домен ГЕОХІМІЧНИЙ МЕТОД включає парцели *ГАЗОВИЙ*; *ГІДРОХІМІЧНИЙ*; *БІОГЕОХІМІЧНИЙ*; *ЛІТОГЕОХІМІЧНИЙ*; *БІТУМІНОЛОГІЧНИЙ*, тоді як домен ГЕОФІЗИЧНИЙ МЕТОД налічує парцели *СЕЙСМІКА*; *ГРАВІМАГНІТОМЕТРІЯ*; *ЕЛЕКТРОРОЗВІДКА*; *РАДІОМЕТРІЯ*; *ГЕОТЕРМІЯ*. Домен МЕТОД БУРІННЯ також може далі структуруватися парцелями: *РОЗВІДУВАЛЬНЕ БУРІННЯ*; *ПОШУКОВЕ БУРІННЯ*; *ЕКСПЛАТАЦІЙНЕ БУРІННЯ*. Лише дві парцели характерні для домену МЕТОД ТРАНСПОРТУВАННЯ, а саме: *МЕТОД ТРАНСПОРТУВАННЯ ГАЗУ*; *МЕТОД ТРАНСПОРТУВАННЯ НАФТИ*. Аналогічно характеризується і домен МЕТОД ЗБЕРІГАННЯ, де ми спостерігаємо основні дві парцели: *МЕТОД ЗБЕРІГАННЯ ГАЗУ*; *МЕТОД ЗБЕРІГАННЯ НАФТИ*.

І, як бачимо, тут знову можна провести подальшу субкатегоризацію цієї категорії. Візьмемо, наприклад, метод буріння: **development drilling** – експлуатаційне буріння, **exploration (exploratory, probe) drilling** – розвідувальне буріння, **prospect (wildcat) drilling** – пошукове буріння.

Когнітивна категорія ОБЛАДНАННЯ репрезентована секторами oil, gas, well, field, drilling, production, pipeline, exploration, petroleum зі структурними складниками: установки; механізми; матеріали; інструменти; прилади для вимірювання.

Когнітивна категорія ОБЛАДНАННЯ містить значну кількість термінів нафтогазової промисловості і характеризується значною кількістю базових доменів (УСТАНОВКА; МЕХАНІЗМ; МАТЕРІАЛ; ІНСТРУМЕНТ; ВИМІРЮВАЛЬНИЙ ПРИЛАД). Домен УСТАНОВКА містить такі парцели: *НАФТОВІ ТА ГАЗОВІ СВЕДЛОВИНИ; ВЕЖІ; БУРОВІ ПЛАТФОРМИ; БУРОВІ УСТАНОВКИ; ГАЗОПЕРЕКАЧУВАЛЬНІ АГРЕГАТИ*. Значною кількістю парцел структурується домен МЕХАНІЗМ: *ВІДЦЕНТРОВІ НАСОСИ; ТАЛЕВІ СИСТЕМИ; РОТОР; БУРОВИЙ НАСОС; ЕЛЕКТРОДВИГУН; ЕЛЕКТРОБУР; ВЕРТЛЮГ; ЛЕБІДКА; ТАЛЕВИЙ БЛОК; ЕЛЕВАТОР*. Домен МАТЕРІАЛ включає парцели *КАБЕЛЬ; ШНУР; ГНІТ; ПРОКЛАДКА; ШЛАГ; ТРУБА; ЕЛЕКТРОД*. Парцели, які складають домен ІНСТРУМЕНТ, можуть бути представлені як *ВЕДУЧА ТРУБА; БУРИЛЬНА ТРУБА; НІПЕЛЬ; МУФТА; БУРОВЕ ДОЛОТО; ШТРОП*. Домен ВИМІРЮВАЛЬНИЙ ПРИЛАД характеризується парцелями *МАНОМЕТР; ДИФМАНОМЕТР; ТЕРМОМЕТР; ВИСОТОМІР; СЕЙСМОГРАФ; АРЕОМЕТР; ГРАВИМЕТР; МАГНІТОМЕТР; ВИТРАТОМІР*.

Когнітивна категорія РЕЧОВИНА містить сектори oil, gas, well, field, drilling, production, pipeline, exploration, petroleum, а структурно може бути виражена так: сировина; хімічно-компонентний склад нафти; хімічно-компонентний склад газу; продукти нафтогазохімічної промисловості.

Щодо цієї категорії, то вона характеризується наявністю термінів на позначення нафти і газу за хімічним та компонентним складом, а також продуктів нафтогазохімічної промисловості.

Когнітивна категорія ХАРАКТЕРИСТИКА визначається секторами oil, gas, well, field, drilling, production, pipeline, exploration, petroleum. Структурні параметри цієї категорії в основному зво-

дяться до характеристики нафти, характеристики газу, стану. Ця категорія містить три домени: ЯКІСНА ХАРАКТЕРИСТИКА ГАЗУ; ЯКІСНА ХАРАКТЕРИСТИКА НАФТИ; СТАН. Кожний із доменів включає набір парцел. Так, домен ЯКІСНА ХАРАКТЕРИСТИКА НАФТИ містить парцели *ГОРЮЧИСТЬ*; *ЛЕГКОЗАЙМИСТІСТЬ*; *АРОМАТИЧНІСТЬ*, а домен ЯКІСНА ХАРАКТЕРИСТИКА ГАЗУ характеризується парцелами *ВИБУХОНЕБЕЗПЕЧНІСТЬ*; *ГОРЮЧИСТЬ*; *ЛЕТЮЧИСТЬ*. Домен СТАН НАФТИ І ГАЗУ налічує, принаймні, три парцели: *РІДКИЙ*, *ТВЕРДИЙ*, *ГАЗОПОДІБНИЙ*.

Когнітивна категорія ЛЮДИНА є однією з найважливіших категорій у досліджуваній терміносистемі з погляду антропоцентричної парадигми вивчення мовних явищ, до яких належать і терміни, й охоплює такі сектори, як: oil, gas, well, field, drilling, production, pipeline, exploration, petroleum. У структурному відношенні ця категорія представлена тільки одним складником – професія. Отже, домен ПРОФЕСІЯ широко структурований і репрезентований значною кількістю парцел: *БУРИЛЬНИК*; *ПОМІЧНИК БУРИЛЬНИКА*; *БУРОВИЙ ПІДРЯДЧИК*; *КЕРІВНИК БРИГАДИ*; *ТЕХНІК З ВИДОБУВАННЯ НАФТИ І ГАЗУ*; *ГЕОЛОГ*; *ГЕОДЕЗИСТ*; *ГЕОФІЗИК* тощо.

Висновки. Проведена категоризація англійської нафтогазової термінології є свідченням того, що досліджувана терміносистема відображає певну сферу людської діяльності, яка може бути в певний спосіб структурована засобами мови. Очевидно, що у процесі такої категоризації вагомий людський чинник, що, з одного боку, безпосередньо чи опосередковано притаманний кожній із виокремлених категорій, а з іншого – служить підґрунтям для суб'єктивізму у виявленні таксономічних особливостей мовного континууму. Категоризація термінопростору англійської нафтогазової промисловості, як показало дослідження, характеризується наявністю певних базових когнітивних категорій, яким властива ієрархічна багаторівнева структура: більш ємна категорія включає менш ємні категорії, де кількість рівнів може визначатися дослідником у залежності від поставлених завдань. З іншого боку, категоризаційна здатність терміносистеми може слугувати базою для стандартизації та уніфікації терміноодиниць, що є надзвичайно важливо для передачі змісту понять, які вони виражають.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Ахманова О.С. Терминология лингвистическая / О. С. Ахманова // Языкознание. Большой энциклопедический словарь / Гл. ред. В.Н. Ярцева. – 2-е изд. – М. : Большая Российская энциклопедия, 1998. – С. 509.
2. Даниленко В.П. Лингвистические проблемы упорядочения научно-технической терминологии / В. П. Даниленко, Л.И. Скворцов // Вопросы языкознания. – 1981. – № 1. – С.7–16.
3. Жаботинская С.А. Модели репрезентации знаний в контексте различных школ когнитивной лингвистики: интегративный подход / С. А. Жаботинская // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. – 2009. – № 848. – С.3–10.
4. Категоризация мира: пространство и время // Материалы научной конференции / под ред. проф. Е. С. Кубряковой и проф. О. А. Александровой. – М. : Диалог-МГУ, 1997. – С. 15–26.
5. Краткий словарь когнитивных терминов / под общ. ред. Е. С. Кубряковой. – М. : Филол. ф-т МГУ им. М.В. Ломоносова, 1997. – 245 с.
6. Кун Т. Структура научных революций / Т. Кун. – М. : Прогресс, 1975. – 288 с.
7. Тихонова И. Б. Когнитивное моделирование профессиональной терминосистемы (на материале английской терминологии нефтепереработки) : дис. ... канд. филол. наук : 10.02.04 / Тихонова Ирина Борисовна. – Омск, 2010. – 222 с.
8. Яремійчук Р. Англо-український нафтогазовий словник / Яремійчук Р., Середницький Л., Осінчук З. – К. : Українська книга, 1998. – 544 с.
9. Bulatov A.I. English-Russian Dictionary on Oil and Gas / A. I. Bulatov, V.V. Palchikov – Moscow : Russo, 1996. – 692 p.
10. Geeraerts D. Generalized onomsiological salience / D. Geeraerts // [Jan Nuyts & Eric Pderson] // Perspectives on language and conceptualization. – Brussels: Edition de l'Universitede Bruxelles, 1993.
11. Jackendoff R. Semantics and cognition / R. Jackendoff. – Cambridge (Mass.), 1983. – P. 5–178.
12. Roget's Thesaurus of English Words and Phrases / new edition prepared by George Davidson /– London : Penguin Groups Ltd, 2004. – 824 p.
13. Serednytsky L.M. Woods Illustrated English-Russian / Serednytsky L.M., Finley R.I., Petrash-Vaughan M., Lyubchenko V.M. // Russian-English Petroleum Technology Dictionar. – Dallas ; Kyiv : Albion Woods Publisher, 1995. – 944 p.

14. Taylor J.R. Linguistic categorization: prototypes in linguistic theory / J. R. Taylor. – Oxford : Clarendon Press, 1989. – 256 p.
15. Oil & Gas Journal / March 20, 2006.
16. Oil & Gas Journal / April 3, 2006.
17. Oil & Gas Journal / April 10, 2006.
18. Oil & Gas Journal / April 17, 2006.
19. Oil & Gas Journal / July 3, 2006.
20. Oil & Gas Journal / July 10, 2006.
21. Oil & Gas Journal / July 17, 2006.
22. Oil & Gas Journal / July 24, 2006 .
23. Oil & Gas Journal / August 7, 2006.
24. Oil & Gas Journal / August 14, 2006.

*О.Л. Журкова
(Київ)*

ЛІНГВОКУЛЬТУРОЛОГІЧНИЙ ПІДХІД ДО ВИВЧЕННЯ КОНОТАТИВНОГО ЗНАЧЕННЯ ФРАЗЕОЛОГІЧНИХ ОДИНИЦЬ (на матеріалі англійської та української мов)

Анотація. Розглядається конотативне значення фразеологічних одиниць англійської та української мов крізь призму лінгвокультурологічного підходу. Зроблено спробу класифікувати фразеологічні одиниці за ступенем об'єктивності конотативного значення, встановити міжмовні подібності, розбіжності та національну специфіку зіставлених мов.

Ключові слова: *лінгвокультурологія, конотативне значення, фразеологічна одиниця, мотивованість, реалія, мовна свідомість.*

Аннотация. Рассматривается коннотативное значение фразеологических единиц английского и украинского языков сквозь призму лингвокультурологического подхода. Осуществлена попытка классифицировать фразеологические единицы по степени объективности коннотативного значения, установить сходства, различия и национальную специфику сопоставляемых языков.

Ключевые слова: *лингвокультурология, коннотативное значение, фразеологическая единица, мотивированность, реалія, языковое сознание.*